
Lexogoth

Handleiding

versie 3.11, januari 2025

Auteur: Frederik Meul

1. Inleiding

1.1 Wat is *Lexogoth* en wat beoogt het programma ?

1.2 Voor wie is *Lexogoth* bedoeld ?

1.3 Achtergrond bij het ontwerp van het programma

1.4 Een voorbeeld: '*La confiance*'

2. Hoe werkt het programma ?

2.1 Het doorzoeken van de lexicale database

2.2 Grammatica, woordenschat en taalhandelingen

2.3 Werkwoorden vervoegen

2.4 Het menu *Zoeken*

2.5 Het menu *Help*

2.6 Het menu *Bestand*

2.7 Het scherm leegmaken (*refresh*-icoon)

3. Hoe gebruik je het programma als student of leerkracht ?

4. FAQ

5. Hervormde spelling en belgicismen

6. Variëteiten van het Frans: taalniveaus, belgicismen en anglicismen

7. *To Do* in volgende updates

8. Versies en updategeschiedenis

9. Technische zaken en copyright

1. Inleiding

1.1 Wat is Lexogoth en wat beoogt het programma ?

Het programma Lexogoth is een desktopprogramma dat ontworpen werd voor het Win11-platform en in de eerste plaats dient om de lexicale kennis van studenten Frans, die het beginniveau al voorbij zijn of al een redelijk gevorderde kennis van de taal hebben, uit te diepen en aanzienlijk uit te breiden aan de hand van courante en effectief gebruikte voorbeelden uit de dagelijkse spreek- en schrijftaal. De gebruiker van het programma moet goed beseffen dat *Lexogoth* **geen vertaalprogramma** is maar een **leerboek** waarvan de uiteindelijke bedoeling is dat de taalleerder zijn lexicale kennis onderhoudt en uitbreidt.

1.2 Voor wie is Lexogoth bedoeld ?

Lexogoth is bestemd voor :

- *redelijk gevorderde studenten* : Zij kunnen dit programma, meer bepaald het aanwezige tekstcorpus, gebruiken tijdens het maken van communicatieve oefeningen of ter ondersteuning bij het studeren van woordenschat. We geven steeds de nodige aandacht aan de taalregisters die onvermijdelijk verbonden zijn met het gebruik van bepaalde woorden of betekenissen zodat de student een goed beeld krijgt welke betekenis in welke context kan gebruikt worden. Studenten dienen het programma ook te gebruiken als 'leesboek' en op regelmatige basis bepaalde lemma's te selecteren en de daarbij horende chunks **al lezend te studeren**.

- *taalleerkrachten* : Zij kunnen op basis van het programma een corpus van duidelijke voorbeelden opstellen en dit ter beschikking stellen van hun studenten. Verder kunnen zij via projectie het gebruik van bepaalde woorden tonen aan de hele groep. Ten slotte kunnen zij ook individuele remediërings-

trajecten voor *grammatica* en *woordenschat* uittekenen aan de hand van de beschikbare lessen.

- *beginnende studenten* : Heel wat voorbeelden zijn wellicht te moeilijk voor studenten die op het beginniveau zitten. Het corpus bevat echter ook een flink aantal eenvoudige *chunks* of zinnestukjes die voor beginners uitermate geschikt zijn. We namen in Lexogoth ook de volledige leerstof van het traject A1-A2 (ERK) voor *grammatica*, taalhandelingen en *woordenschat* op. Deze lessen zijn makkelijk raadpleegbaar via een duidelijk gestructureerd menu. Erg praktisch om tijdens de les of bij een oefening snel iets te herhalen.

1.3 Achtergrond bij het ontwerp van het programma

Woorden, hun betekenissen en hun combinatiemogelijkheden vormen volgens ons de grootste uitdagingen voor een vreemdetalereerder. Bij elk woord moet een student immers een heleboel andere elementen leren die hem in staat stellen om het woord correct te gebruiken: de uitspraak en schrijfwijze, de syntactische mogelijkheden, het taalregister waartoe het woord behoort, de verschillende betekenissen en de combinatiemogelijkheden met andere woorden. Al deze elementen zorgen ervoor dat het aanleren van woorden in een vreemde taal best een heel uitdagende opdracht is. Merkwaardig genoeg wordt de complexiteit van dit proces niet weerspiegeld in de manier waarop vele handboeken omgaan met het aanbrengen van nieuwe *woordenschat*. Maar al te vaak stellen we vast dat vele handboeken en methoden zich beperken tot het aanleggen van lijsten met woorden en hun vertalingen, al dan niet met een kort voorbeeldzinnetje. Een dergelijke aanpak leidt volgens ons tot een zeer oppervlakkige en passieve lexicale kennis bij studenten en laat hen niet toe om deze nieuw geleerde woorden correct en vlot te gebruiken in communicatieve oefeningen. Om in deze lacune van het vreemdetalenonderwijs te voorzien, creëerden we *Lexogoth*. Via dit programma bieden we studenten, die reeds het basisniveau voorbij zijn, de kans om op snelle

en efficiënte wijze nieuwe woordenschat te verwerven of reeds gekende woordenschat uit te diepen. Het programma biedt aan studenten Frans immers de gelegenheid om gebruikersvoorbeelden op te zoeken van Franse woorden (en combinaties) die gebaseerd zijn op voorbeelden uit de alledaagse spreek- en schrijftaal. Voor vele woorden zijn er al talrijke voorbeelden aanwezig in Lexogoth die duidelijk de frequentste constructie- en combinatiemogelijkheden illustreren. Op deze manier kan een student zich dan een vollediger en correcter beeld vormen over het gebruik van bepaalde woorden en sneller overgaan tot communicatieve oefeningen. In de huidige versie (januari 2025; versie 3.11) zijn er al meer dan 32 000 aanklikbare items beschikbaar die elk leiden naar een aantal zinnen of stukken van zinnen, ook wel *chunks* genoemd. Deze chunks kunnen uitdrukkingen, vaste woordgroepen, courante (en minder courante) woordcombinaties of kortere maar makkelijk leerbare voorbeeldzinnen zijn die de betekenissen én het gebruik van het woord illustreren.

Het idee is dus dat studenten Frans bij het maken van productieve oefeningen of bij het studeren van woordenschat de chunks via het gezochte lemma (of lemma's) systematisch raadplegen en lezen. Voor vele lemma's kan de gebruiker meerdere zoekresultaten terugvinden en ***door de frequente consultatie van deze chunks zal de Lezer/gebruiker op termijn deze voorbeelden assimileren en een ruim (mentaal) netwerk van woordcombinaties kunnen uitbouwen die onmiddellijk kunnen ingezet worden in communicatieve oefeningen. Natuurlijk wordt de Lezer geconfronteerd met een groot aantal voorbeelden maar dat is net de bedoeling van Lexogoth: door de student herhaaldelijk bloot te stellen aan courante, steeds terugkerende constructies (herhaling...) zal hij deze uiteindelijk makkelijk kunnen assimileren.***

1.4 Een voorbeeld: 'la confiance'.

Een concreet voorbeeld om te verduidelijken hoe Lexogoth nuttig kan zijn voor studenten Frans : een *goede* student die de individuele woorden '(une) confiance' en 'avoir' kent, kan misschien de zin 'Elle a de la confiance dans ses amies.' vormen. Hierop kan je eigenlijk niet veel zeggen want de student heeft immers met de lexicale (woordenlijsten!) en syntactische kennis die hij ter beschikking heeft een zin gemaakt die hem correct overkomt ; spijtig genoeg zal je een dergelijke zin (bijna) niet tegenkomen en zullen de meeste taalsprekers deze als eerder onnatuurlijk ervaren. Via *Lexogoth* kan een student nu verschillende gebruikersvoorbeelden terugvinden die hij kan studeren en die hij daarna met enkele minimale ingrepen onmiddellijk kan inzetten in communicatieve oefeningen. Voor 'la confiance' zouden we bijvoorbeeld de volgende chunks / zinnen kunnen aanreiken :

- (1) T'as raison, il me faisait confiance et j'ai trop parlé, j'ai merdé.
  - (2) être digne de respect, de foi, de confiance, de mépris
  - (3) déborder d'enthousiasme, de passion, de joie, de confiance
  - (4) Elle n'a plus confiance dans l'avenir.
  - (5) Je n'ai en elle qu'une confiance limitée.
  - (6) faire confiance à l'équité d'un médiateur
  - (7) L'enquête montre que la confiance dans la politique a encore chuté depuis 2020
  - (8) Il est temps qu'elle reprenne confiance en elle.
  - (9) Il n'a plus confiance en lui.
  - (10) Elle manque de confiance en elle, cela se ressent
- (+ nog 30-tal andere voorbeelden)

Het is echter niet de bedoeling om een taalleerder te forceren om al deze voorbeelden, die het correcte gebruik van 'confiance' illustreren, plots uit het hoofd te laten leren ; dat zou een moeilijke en voor velen onhaalbare taak zijn. De student kan deze voorbeelden wel grondig doorlezen en een of twee modellen kiezen die het beste passen bij hetgeen hij nodig heeft. **Een frequent gebruik en herlezen van dezelfde voorbeelden tijdens de hele opleidingsduur zal er waarschijnlijk toe leiden dat de student zich deze chunks**

langzamerhand eigen zal maken en zo systematisch een groot netwerk van bruikbare lexicale kennis zal uitbouwen. Het gaat immers in deze chunks niet alleen om het lemma ‘*confiance*’ maar ook bijvoorbeeld om het gebruik van ‘*manquer de*’.

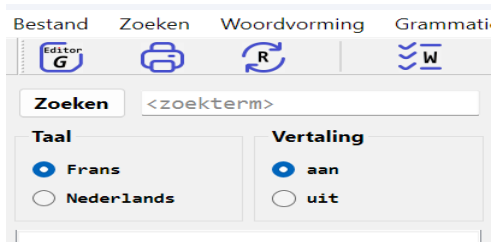
Een ander voorbeeld waarvoor *Lexogoth* nuttig kan zijn, is het probleem van de ‘verbindingswoorden’ (bijwoorden, voegwoorden) die gebruikt worden om zinnen of stukken tekst met elkaar (betekenisvol) te verbinden. Bij het instuderen van bijvoorbeeld de woorden ‘*toutefois, cependant, pourtant*’ zal menig student zich afvragen waar in de zin deze woorden zoal kunnen geplaatst worden. Bij gebrek aan voldoende zinvolle (en correcte) voorbeelden zal een scrupuleuze student zich misschien beperken tot de aangereikte voorbeeldzin uit het handboek en het woord in kwestie systematisch op slechts één plaats zetten terwijl een meer avontuurlijke student misschien meent dat deze woorden dezelfde posities kunnen aannemen als in zijn eigen moedertaal, hetgeen een begrijpelijke maar potentieel foutieve redenering is. Via *Lexogoth* krijgt een student nu toegang tot meerdere correcte voorbeelden die ingestudeerd kunnen worden en kan hij zijn idee over het correct gebruik van een woord *makkelijk* en *zelfstandig* bijsturen.

Het programma omvat verder nog een volledig overzicht van de leerstof die je kan terugvinden in een typische cursus Frans (als vreemde taal) voor het volledige niveau A van het Europees Referentiekader voor Talen (ERK, Niveaus A1 – A2). We bieden een overzicht aan van de voornaamste grammaticatopics, woordenschat en taalhandelingen die behandeld worden op dit niveau. Voor de componenten *Woordenschat* en *Taalhandelingen* beschikken we ook over een hele reeks (communicatieve) oefeningen maar deze hebben we niet opgenomen in het programma. We willen nogmaals benadrukken dat dit tweede luik vooral een ondersteunende functie heeft en dient om de student snel bepaalde stukken leerstof op zelfstandige en efficiënte manier te laten herhalen of leren.

2. Hoe werkt het programma ?

2.1 Het doorzoeken van de lexicale database

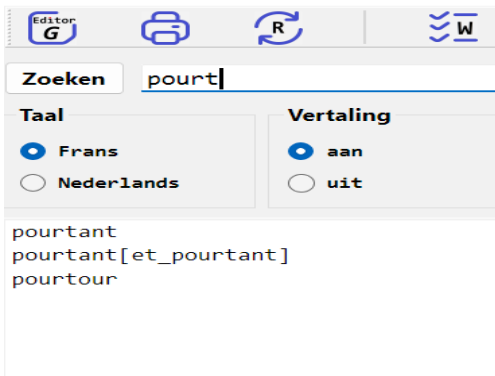
Het primaire doel van het programma is om woorden in hun gebruik te bestuderen. Hoe kunnen we nu een woord of uitdrukking snel terugvinden tussen al deze voorbeelden ? Er zijn in het programma essentieel **3 zoekmethoden** waarvan de eerste twee methoden via het zoekvenster bovenaan links verlopen [zie foto 1] :

foto 1

* Methode 1 :

Je selecteert de taal waarin je een zoekopdracht wilt uitvoeren en je klikt aan of je een vertaling van de zinnen wenst of niet. Vervolgens typ je het woord in waarnaar je zoekt. Zodra je de eerste letters van je zoekterm intypt wordt het wit vlak eronder gevuld door potentiële aanvullingen van je zoekterm (foto 2) :

foto 2

Indien het woord dat je wil zoeken in de lijst verschijnt dan kan je hierop dubbelklikken en dan verschijnen de oplossingen in het hoofdvenster waarbij het gezochte woord en de daarvan afgeleide vormen in het blauw worden getoond (foto 3) :

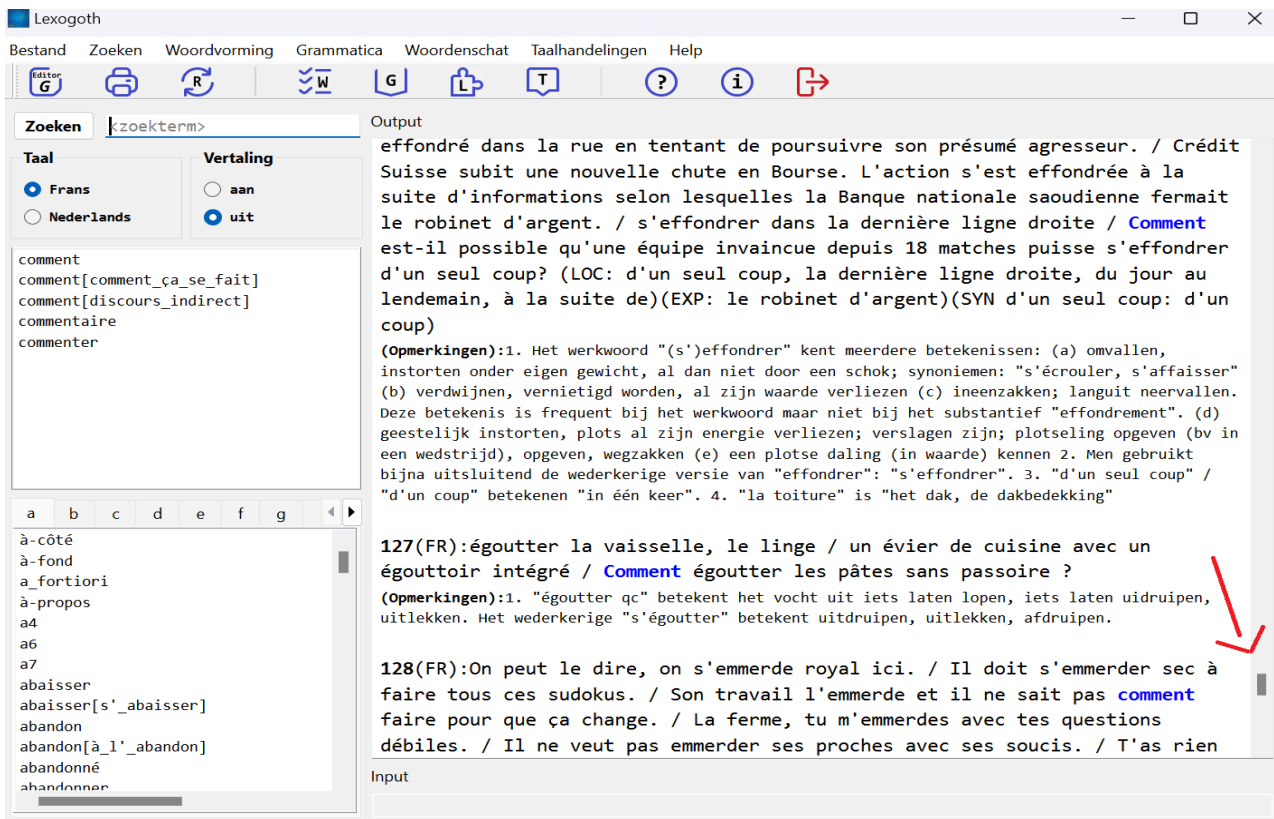

foto 3

Let op als dit niet je eerste zoekopdracht is want de *balk* die de *kijkpositie* op je outputscherf bepaalt [zie rode pijl op foto 3], kan misschien niet helemaal onderaan staan en dan kan je denken dat er niets werd getoond. Het programma zal niet automatisch naar beneden scrollen bij het tonen van nieuwe zoekresultaten. Plaats de balk dus **steeds manueel helemaal onderaan** het scherm als je een nieuwe zoekopdracht uitvoert ! Je kan er ook voor kiezen om het scherm leeg te maken via de *refresh*-knop alvorens je een nieuwe zoekopdracht lanceert.

* methode 2

Je kan er ook voor kiezen om de *autocomplete*-suggesties te negeren en je zoekopdracht te bevestigen door op de knop **Zoeken** te drukken of door gewoon de *enter*-toets in te drukken. Indien je op dergelijke wijze het corpus doorzoekt zal **Lexigoth twee zoekresultaten** weergeven : Het eerste resultaat

retourneert (onder **zoekresultaat 1**), indien het woord gekend is, het basislemma van de zoekterm en de woordcategorie. Deze zoekopdracht wordt uitgevoerd op het woordcorpus dat een lijst bevat (Frans :ongeveer 350 000 woordvormen ; Nederlands : ongeveer 35 000 vormen) van Franse woorden. Dit is handig als je bijvoorbeeld snel wil nakijken in welke ‘vorm’ een woord staat : voor ‘*vieille*’ geeft het programma onder **resultaat 1** weer dat het een *adjectief in het vrouwelijk enkelvoud* is dat afgeleid is van het lemma ‘*vieux*’. Daarna wordt **zoekresultaat 2** weergegeven; dat is het zoekresultaat van het tekstcorpus waarbij de vormen van het gezochte woord in het blauw worden getoond:

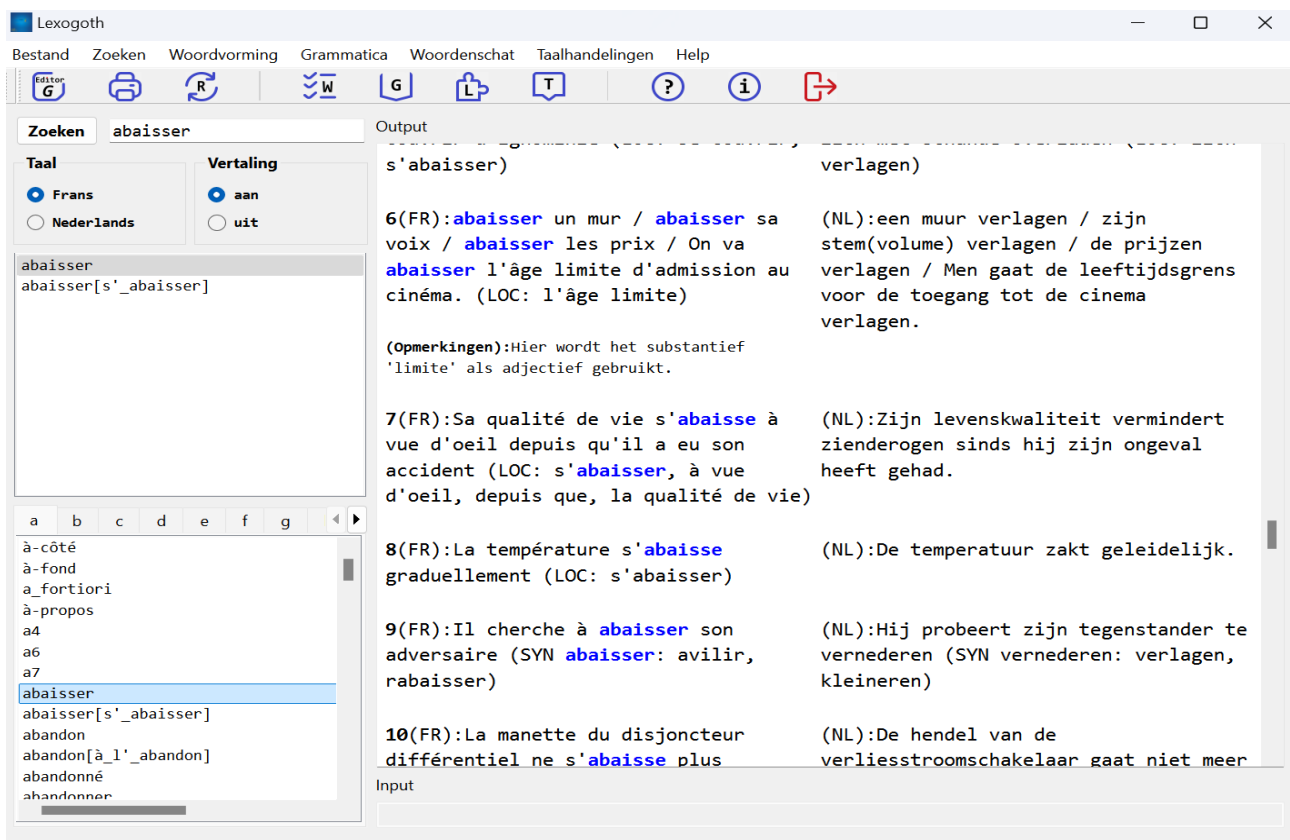
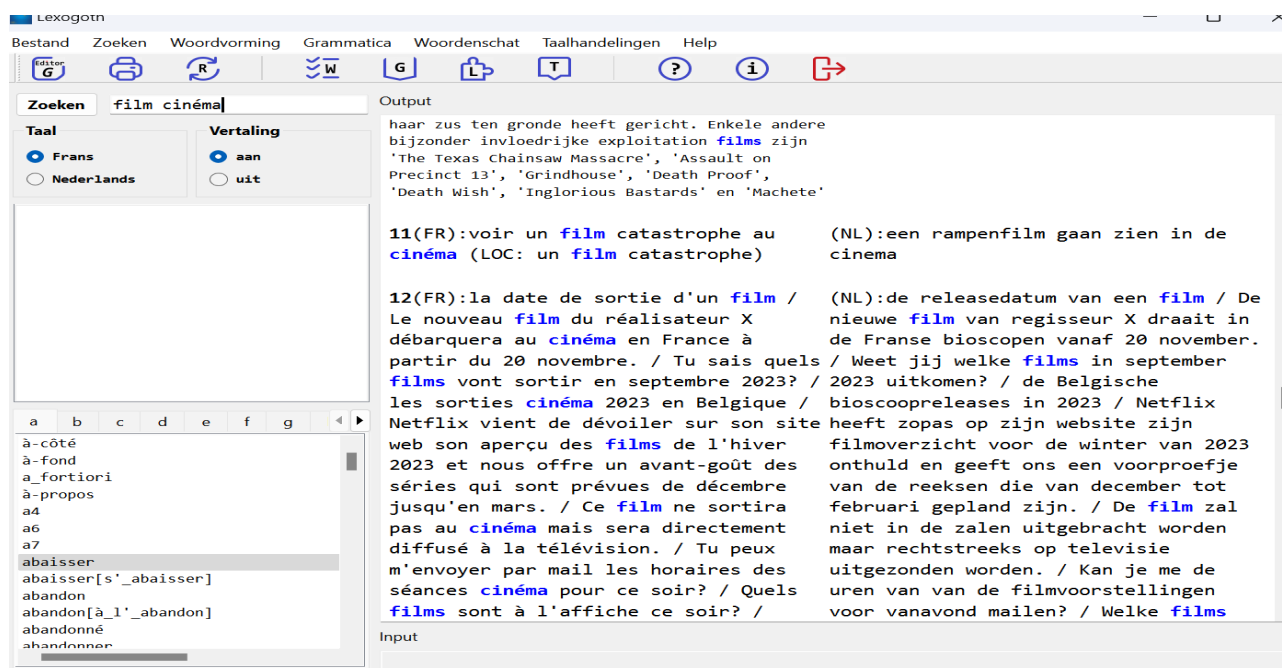

Foto 4

Je kan via deze methode ook zoeken naar een combinatie van meerdere termen tegelijk die samen in een zin verschijnen. Deze zoekwijze dient vooral om uitdrukkingen met meerdere woorden of bepaalde combinaties (bv. *film* en *cinéma*) terug te vinden. We geven twee voorbeelden die het gebruik illustreren.

Stel dat we willen weten wat ‘een film op televisie uitzenden, geven,...’ is. Dan kunnen we proberen of we ergens de combinatie van de woorden ‘*télévision*’ en ‘*film*’ kunnen terugvinden in het corpus. Je typt dan beide woorden in - gescheiden door een witruimte !- en drukt vervolgens op *zoeken*. Indien de combinatie ergens voorkomt in het corpus, dan wordt dit resultaat afgedrukt in het hoofdscherm en kan je kijken of je vindt wat je zocht. Let op, het is schier onmogelijk om alle potentiële combinaties te geven en de kans is dus groot dat je zoekopdracht niets oplevert. Indien dat het geval is, zal je een ruimere zoekopdracht moeten lanceren of een zoekopdracht met maar slechts één zoekterm (bijvoorbeeld *film*) om daarna alle voorbeelden te analyseren. Een voorbeeld voor de zoekopdracht met “film” en “cinéma”:

Het is ook mogelijk om deze zoekwijze te gebruiken om uitdrukkingen, vaste woordcombinaties en zegswijzen terug te vinden. Stel even dat je wil zoeken naar de uitdrukking ‘*ne pas y aller par quatre chemins*’, dan kan het al voldoende zijn om de termen ‘*aller*’ en ‘*quatre*’ in te typen om het gewenste resultaat te verkrijgen. Ook hier is een positief

zoekresultaat niet gegarandeerd omdat elke *entry* in het corpus kan bestaan uit meerdere chunks en het is best mogelijk dat de ene chunk ‘*quatre*’ bevat en een andere het werkwoord ‘*aller*’ zonder dat beide gecombineerd voorkomen !

Let wel op dat je deze zoekmethode niet gebruikt om naar samengestelde woorden te zoeken zoals *parce que* of *pour que*. Daarvoor gebruik je best methode 3. [Zie ook verderop : *FAQ > Zoeken naar een exacte match voor uitdrukkingen met meerdere woorden*].

* methode 3

Je kan ten slotte ook via een klassiek woordenboek zoeken. Aan de linkerzijde van de *interface* vind je onderaan verschillende *tabs* met de letters van het alfabet : selecteer de gewenste taal, klikt op de beginletter van je zoekterm en scrol daarna door de lijst totdat je bij het gewenste woord uitkomt. Deze methode is handig als je bijvoorbeeld naar uitdrukkingen zoekt die uit meerdere woorden bestaan. Voor de woordcombinatie ‘*faire face à*’ ga je naar het woord ‘*face*’ en scrol je door totdat je bij ‘*face[faire_face_à]*’ uitkomt. Daarna dubbelklik je op je gewenste zoekterm zodat het resultaat op je scherm verschijnt [foto 5] :

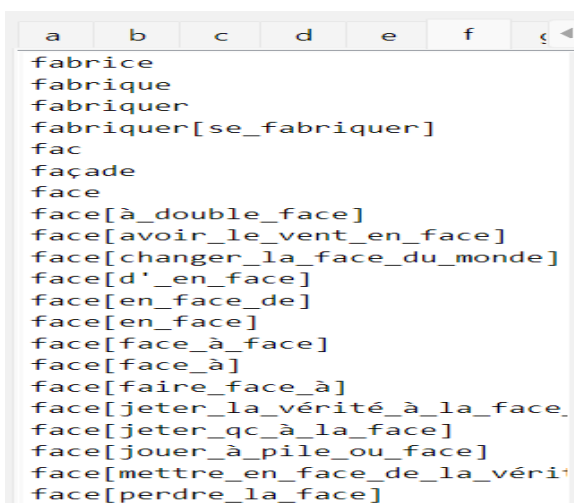

foto 5 : zoeken via woordenboek

2.2 Grammatica, woordenschat en taalhandelingen

In het programma kan je in de respectievelijke menu's *Grammatica*, *Woordenschat* en *Taalhandelingen* lessen terugvinden die de bijna alle topics van de ERK-niveaus A1 en A2 behandelen. Door het menu (foto 6) aan te klikken verschijnt er een submenu (foto 7) dat een overzicht biedt van de aangeboden lessen / uitleg. Selecteer een topic uit de lijst en dubbelklik op het item om het te openen. De lessen worden geopend in de **externe** standaard pdf-viewer van het besturingssysteem waarop Lexogoth is geïnstalleerd. Mocht je PC deze bestanden niet vanzelf openen, dan moet je in de instellingen van je besturingssysteem een standaard programma selecteren als pdf-viewer. Voor de meesten zal dit de *Edge*-browser zijn.

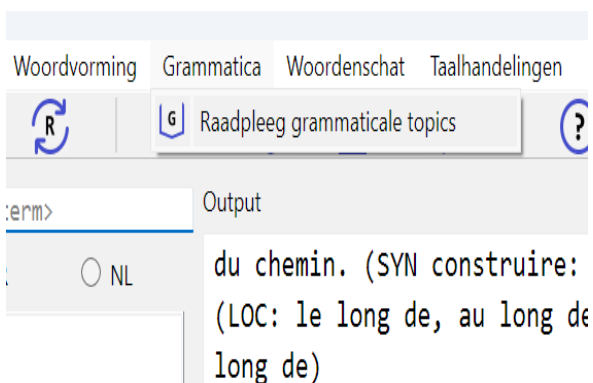

foto 6

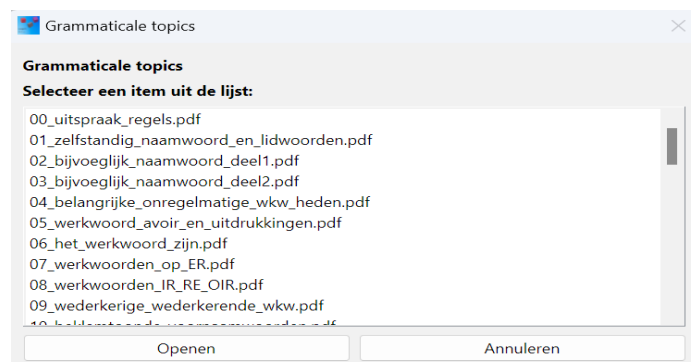
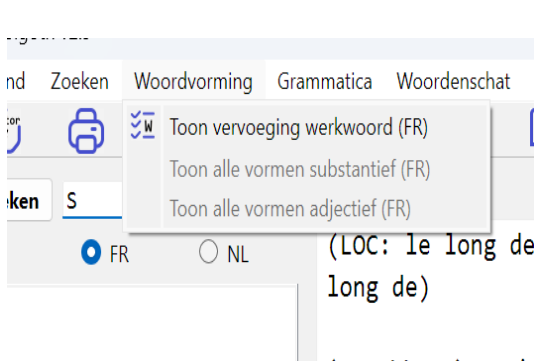

foto 7

2.3 Werkwoorden vervoegen

Een pijnpunt voor menig student is de vervoeging van de Franse werkwoorden. Door op het menu *Woordvorming* en het submenu *Toon vervoeging werkwoord* te klikken kan je de volledige vervoeging van een Frans werkwoord laten weergeven. Let op, dit lukt alleen als het werkwoord gekend is in de database en je kan slechts de actieve vormen te zien krijgen. De *passé simple*, *passé antérieur*, *subjonctif imparfait* werden niet toegevoegd. De *passé simple* voegen we nog toe in een latere

update. Let ook op de opmerkingen die worden gegeven onderaan de vervoeging van het gevraagde werkwoord ! [foto's 8 en 9]

Vervoeging werkwoord:
 Infinitif : *acquérir*
 Indicatif présent : *acquiers acquiers acquiert acquérons acquérez acquièrent*
 Imperatif présent : *acquiers acquérons acquérez*
 Subjonctif présent : *acquière acquières acquière acquièrent acquièrent*
 Indicatif imparfait : *acquerrais acquerrais acquerrait acquerrions acquériez acquieraient*
 Conditionnel présent : *acquerrais acquerrais acquerrait acquerrions acquériez acquerraient*
 Indicatif futur simple : *acquerrai acquerras acquerra acquerrons acquérez acquerront*
 Indicatif passé composé : *ai acquis as acquise a acquis avons acquises*
 Indicatif pl-q-pf : *avais acquis avais acquise avait acquis avions acquises*
 Conditionnel passé : *aurais acquis aurait acquise aurait acquis aurions acquises*
 Indicatif futur antérieur : *aurai acquis auras acquise aura acquis aurons acquises*
 Subjonctif passé : *ait acquis aies acquise ait acquis ayons acquises*
 Participe present : *acquérant*
 Participe passé : *acquis acquise acquis acquises*

---REMARQUE---
 (1) Il a récemment acquis une maison : hij heeft onlangs een huis gekocht (acquérir = verwerven via aankoop) / Acquérir des connaissances : kennis verwerven (voordelige zaken verwerven!)
 (2) conquérir / reconquérir: veroveren / heroveren
 (3) Elle s'enquiert DE ma santé: ze informeert naar mijn gezondheid (niet leren; gebruik : s'informer de/ se renseigner...)

foto 8 : « Wordvorming »

foto 9 : resultaat « acquérir » →

Als je een werkwoord intypt en het wordt niet herkend, dan zal het zoekscherm verdwijnen en verschijnt de melding dat het werkwoord niet werd gevonden. Je merkt op dat de keuzes *Toon alle vormen substantief* en *Toon alle vormen adjectief* onklaar werden gemaakt. Dit deden we omdat deze eigenlijk overbodig zijn : de meervouden en/of vrouwelijke vormen kan de student immers zelf makkelijk ontdekken door de mannelijke vorm meervoud en/of enkelvoud zelf te maken (toevoeging van een « e » of een « s ») en dit woord op te zoeken. Als het programma « onbekend » retourneert, dan weet je dat je wellicht een foutieve vorm hebt ingegeven of dat deze woordvorm niet werd opgenomen in de woordenlijst.

2.4 Het menu *Zoeken*

In het menu *zoeken* (foto 10) kan je verscheidene soorten van zoekopdrachten lanceren.

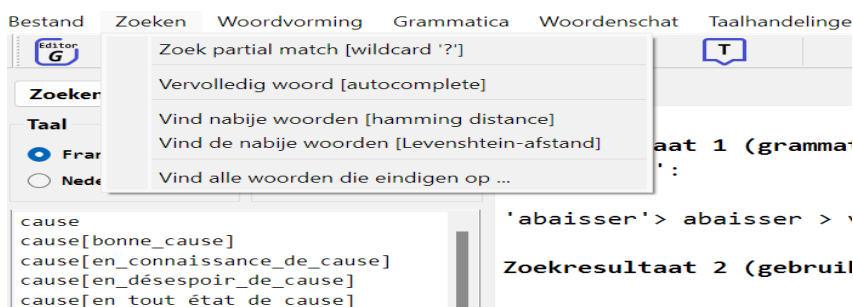

foto 10 : het menu *Zoeken*

Met *Zoek partial match* kan je met *wildcards* (jokertekens ; hier is de *wildcard* het vraagteken) zoeken welke woorden voldoen aan de voorwaarden. Als je bijvoorbeeld zoekt naar ‘*compl??*’ dan krijg je het resultaat : *complet, complot, complus, complut*.

De opdracht *Vervolledig woord [autocomplete]* spreekt voor zich : je typt het begin van een woord in en het programma zoekt naar alle woorden die hieraan voldoen. Typ je bijvoorbeeld ‘*complet*’ in, dan krijg je als resultaat : *complet, complet-veston, complets...*

De opdracht *Vind alle woorden die eindigen op* spreekt ook voor zich : hiermee kan je alle woorden die eindigen op een bepaalde lettercombinatie terugvinden. Nemen we bijvoorbeeld ‘*ète*’, dan krijgen we : *achète, adjupète, affrète, anachorète, analphabète, arbalète, arpète, ascète, athlète, becquète, bonnète, brevète, cacahouète, cacahuète, cachète, cafète, caquète, centripète, circaète, cliquète, collète, complète, compète, comète, concrète, coquète, corsète, crochète, curète, diabète [+ nog meer]*

De opdracht *Vind alle nabije woorden [Hamming distance]* is een experimentele functie. Deze optie berekent op basis van de ingegeven parameter « afstand » welke woorden in de opgegeven afstand liggen van de opgegeven zoekterm. En onder afstand verstaan we het aantal ‘letterbewerkingen’ dat we moeten doen om het opgegeven woord in een ander woord te transformeren. Stel dus dat de afstand op 1 wordt gezet voor een bepaald woord, dan zal het programma alle woorden retourneren die je kan bekomen door 1 letter te vervangen in de originele zoekterm. Merk op dat de strings dezelfde grootte hebben. Stel dat we ‘*pars*’ ingeven et de afstand op 1 zetten, dan verkrijgen we : *bars, cars, gars, jars, mars, pacs, pais, pals, pans, para, parc, pare, pari, parr, pars, part, paru, paré, pays, pers, purs* .

De opdracht *Vind alle nabije woorden [Levenshtein distance]* is ook een experimentele functie. Ze is nuttiger dan de *Hamming distance*-functie omdat ze berekent welke woorden kunnen bekomen worden na *n-aantal* bewerkingen (invoege letters,

wissen letters, vervangen letters terwijl bij de *Hamming distance* alleen maar substitutie was toegelaten). Deze optie vormt de basis voor de meeste spellingcorrectoren in moderne software en kan dienen om suggesties voor fouten te doen. Zoek je bijvoorbeeld naar alle woorden die binnen *afstand 2* liggen van *parti*, dan krijg je : *arbi, pars, parie, parée, part, paros, art, pâti, mari, pares, marri, ports, parut, barri, cari, parés, sari, paris, partes, serti, mati, port, anti, paré, pari, paras, kari, parti, tari, gari, para, péri, arts, parus, parez, pait, parts, parcs, porte, harts, mardi, paroïs, patri, perte, pare, paria, sorti, garni, par, hardi, paru, parr, fart, parc, hart, kart, parsi, farsi* [+ meer]

Beide bovenstaande functies werken naar behoren voor **niet-geaccentueerde** woorden ; indien je met letters met accenten werkt kunnen de resultaten ‘foutief’ zijn omwille van de *character encodings* die we gebruikt hebben.

2.5 Het menu *Help*

Hier vind je de gebruikelijke *help*-topics in de submenu's : *tutorial* (het document dat je nu leest), *Links* (verwijzingen naar online woordenboeken en grammatica's) en *About*.

2.6 Het menu *Bestand*

Dit menu bevat de mogelijkheid om het programma af te sluiten (*Sluit programma*), het output-scherm af te drukken (*Print huidige output*) en een minimale tekst-editor *Golgoth Editor* te openen. Deze editor is erg sober maar kan wel erg nuttig blijken om snel korte teksten te typen en biedt de mogelijkheid om de tekst te doorzoeken (op woorden) en om de gebruikelijke standaardopmaken (vet, cursief, onderlijnen) te gebruiken. Je kan je schrijfsels opslaan als *pdf*-file, *html*-file of als *plain text*-file. Het interessante van de editor is dat er *autocomplete*-functies aanwezig zijn voor Duits, Nederlands, Engels en Frans. Indien je daarvan gebruik wil maken, dan moet je wel eerst de juiste schrijftaal selecteren in het menu. Om te weten hoe je hiermee aan de slag moet gaan, bekijk je eerst maar de *tutorial* die in het help-menu

van de editor werd geïntegreerd. Het schrijven van fouten in deze talen kan je daardoor wel erg minimaal houden...

2.7 Een klein maar belangrijk icoon : het *refresh*-icoon.

Zodra je enkele zoekopdrachten hebt uitgevoerd kunnen de resultaten snel oplopen tot in de honderden. Daarom raden we de gebruikers aan om regelmatig het outputscherm leeg te maken door het *refresh*-icoon [foto 11] aan te klikken. Als je dit regelmatig doet, kan je veel comfortabeler leren, het programma makkelijk *resizen* en bovendien druk je niet ongewild honderden pagina's af, als je iets wenst af te drukken.

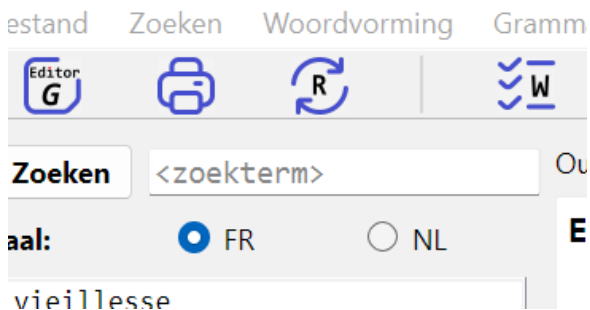

Foto 11 : (iconen van links naar rechts : open Golgoth editor, afdrukken output-schermb, scherm verversen (Leegmaken) , vervoeg werkwoord)

3. Hoe gebruik je het programma als student of leerkracht ?

-Je kan *als student* Lexogoth op de volgende manieren gebruiken:

(1) indien je een spreek- of schrijfoefening moet voorbereiden rond een bepaald thema, dan kan je ter ondersteuning enkele zoekopdrachten lanceren met kernwoorden van het thema waarrond je werkt. Met de geretourneerde zinnen kan je dan vervolgens aan de slag gaan om je teksten op te bouwen. De resultaten bieden je zowel taalkundige als inhoudelijke hulp. Taalkundig, daarmee bedoelen we dat je een overzicht krijgt van de mogelijke constructies van de woorden die je kan gebruiken; de thematische ondersteuning vind je terug in de voorbeeldzinnen die het lexicaal veld waarbinnen je werkt uitbreiden. Stel dat je rond "réchauffement climatique" wil werken, dan kan je met de resultaten

voor o.m. de zoektermen "réchauffement (climatique)", "pollution", "température", "santé", "problème" al een heel eind komen.

(2) Je kan het programma ook gebruiken bij het studeren van woordenschat: je kan ter ondersteuning bij het studeren van moeilijke woorden (zoals connectoren en werkwoorden) zelf zinnen gaan opzoeken en studeren die het correcte gebruik van dit woord weergeven. Een dergelijke manier van studeren zal leiden tot een veel diepgaandere kennis van de taal.

(3) Bovendien is het ook mogelijk om Lexogoth als een soort lees- en leerboek te gebruiken. De taalleerder die gedurende een langere periode zijn kennis van het Frans wil uitbreiden, kan elke dag enkele momenten uittrekken om enkele woorden te verkennen. Doordat regelmatig dezelfde woorden terugkeren, zal hij zich deze al lezend eigen maken. De lezer zal dus gaandeweg steeds meer affiniteit krijgen voor de Franse taal en ook zijn uitdrukkingsmogelijkheden zullen steeds uitgebreider worden.

(4) Je kan je kennis van bepaalde taaltopics, die in het ERK-niveau A (en een stuk B) aan bod komen, op zelfstandige basis opfrissen door de talrijke lessen 'grammatica, woordenschat en taalhandelingen' die aanwezig zijn in het programma.

(5) In het programma is ook een module ingebouwd die de vervoegingen van de meeste Franse werkwoorden weergeeft; bij twijfel, kan je steeds met een druk op de knop de vervoeging van het gewenste werkwoord oproepen.

(6) Bij het werken aan korte taken in de les kan je ook de Lexogoth-editor gebruiken met de autocomplete-functie voor het Frans; het gebruik hiervan kan je helpen bij het juist schrijven van moeilijke woorden.

- **Als Leerkracht** kan je als volgt aan de slag met Lexogoth :

(1) Je kan het programma tijdens de les inzetten als hulpmiddel om aan studenten bepaalde lexicale problemen uit te leggen; zo kan je bijvoorbeeld het verschil tussen "*prêter*" en "*emprunter*" makkelijk aantonen met de talrijke voorbeeldzinnen die aanwezig zijn. Het

programma is ook erg interessant om de moeilijker constructies van sommige woorden bloot te leggen aan de hand van enkele voorbeelden.

(2) De in het programma aanwezige voorbeeldzinnen kunnen ook gebruikt worden bij het opstellen van toetsen of bij het voorbereiden van lessen. Zo kan de leerkracht, ter voorbereiding van spreek- of schrijfoefeningen, op voorhand een lijst van sleutelwoorden en representatieve voorbeelden voor zijn studenten maken zodat deze de oefeningen makkelijker tot een goed einde kunnen brengen. (zie voorbeeld "*réchauffement*" hierboven).

(3) Lexogoth kan ook dienen als een makkelijke en snelle tool om taalproblemen op te zoeken (synoniemen, gebruik sommige complexe constructies, nuttige voorbeelden, betekenissen, vertalingen, taalregisters,...) waarvoor een snel antwoord nodig is tijdens een les.

(4) De leerkracht kan Lexogoth ook gebruiken om remediëringstrajecten uit te tekenen voor studenten die enige achterstand hebben opgelopen: de voornaamste grammatica- en woordenschattopics en talrijke taalhandelingen voor het niveau A van het Europees Referentiekader werden in het programma opgenomen en indien een student problemen heeft met een van deze topics, dan kan de leerkracht de student alvast op goede weg helpen door hem de relevantie hoofdstukken "grammatica, woordenschat of taalhandelingen" te laten herhalen via het programma.

4. FAQ

- *Kan ik als Franstalige ook Nederlands Leren met dit programma ?*

Het is mogelijk om je Nederlands bij te spijkeren via dit programma, maar we raden dit niet aan. Het programma *Lexogoth* werd ontworpen voor Nederlandstaligen die Frans leren en niet andersom. Deze keuze impliceert dat bijna alle aandacht uitgaat naar Franse lexicale problemen en dat moeilijkheden uit de Nederlandse taal (voor bijvoorbeeld Franstaligen) niet of nauwelijks aan bod komen. Het Nederlands speelt hier een louter ondersteunende rol en wordt gebruikt om een redelijk deel van het Franse lexicon zo efficiënt en makkelijk mogelijk te laten verwerven door studenten; dat verklaart ook waarom de Nederlandse lijsten beduidend

minder uitgebreid zijn dan de Franse, zo voorzagen we de Nederlandse lemma's veel minder van synoniemen en maakten we ook niet systematisch het onderscheid tussen de verschillende mogelijke etiketten voor dezelfde woorden ('drinken' als substantief en als werkwoord, bijvoorbeeld). Bovendien behoren het Nederlands en het Frans tot verschillende taalgroepen en zou een evenwaardige behandeling van beide talen in een programma een andere aanpak vereisen. Toch kan een al redelijk gevorderde student Nederlands ook baat hebben bij het programma : zo voegden we de mogelijkheid toe om (alleen voor het Nederlands) de database te bevragen via de gescheiden vormen van scheidbare werkwoorden. Indien het programma het woord herkent retourneert het de basisvorm en de voorbeelden waarin het gebruikt wordt. Als je bijvoorbeeld wil zoeken naar voorbeelden met het woord « afspreken » dan doe je dit natuurlijk in de eerste plaats door de infinitief (basislemma) in te geven maar je kan dit woord ook opzoeken via de termen « *spreek##af* », « *spraken##af* » [werkwoord + rest]. Je verbindt het werkwoord en de rest gewoon door twee *hashtags* (#) zodat het programma weet dat het om een samengesteld werkwoord gaat. Vervolgens retourneert het programma - indien de sequentie gekend is - de basisvorm van het werkwoord en de voorbeeldzinnen. Let op deze zoekoptie geldt alleen voor het Nederlands en lang niet alle scheidbare werkwoorden uit het corpus werden al toegevoegd in hun gescheiden vorm. Deze zoekmethode kan nuttig zijn voor anderstaligen die Nederlands leren en wensen te weten of een werkwoord al dan niet scheidbaar is.

- *Wat is het verschil met een klassiek (online) woordenboek en een concordancer ?*

Een klassiek woordenboek geeft alle betekenissen weer die een woord in een taal heeft of gehad heeft. Het grote voordeel van een woordenboek is zijn volledigheid maar spijtig genoeg geven woordenboeken vaak maar een erg beperkt aantal gebruiksvoorbeelden en voor sommige betekenissen bieden zij al helemaal geen voorbeelden. Dit is een groot nadeel voor taalleerders, die zonder voldoende input maar weinig vooruitgang kunnen boeken en nieuwe woorden moeilijker zullen kunnen assimileren. Een *concordancer* is een computerprogramma dat zoekopdrachten uitvoert over een groot corpus van teksten (bv. Alle krantenartikels van de laatste 10 jaar) en het gevraagde zoekresultaat retourneert. Als je in een *concordancer* bijvoorbeeld '*par exemple*' invoert, dan zoekt het programma naar alle voorbeeldzinnen waarin '*par exemple*' voorkomt. Dit kan een erg nuttige tool zijn maar hij heeft wel enkele nadelen : het aantal resultaten kan enorm oplopen (al naargelang de grootte van het corpus tot in de duizenden) en de kwaliteit van de resultaten is lang niet ideaal.

Bovendien worden de verschillende gebruiken van een lemma niet altijd ideaal geïllustreerd ; het is vaak aan de gebruiker om te raden welke de verschillen kunnen zijn tussen de verschillende voorbeelden, voor zover die er al zijn.

In Lexogoth trachten we beide benaderingen van het lexicon te verenigen als volgt : (1) we geven alleen de relevante (meer courante) betekenissen van een lemma en laten de verouderde achterwege, (2) we geven duidelijke, relatief korte en studeerbare voorbeelden van correct gebruik van een lemma, constructie of uitdrukking (3) we geven bij lemma's die problemen kunnen stellen voor taalleerders extra uitleg bij het gebruik ; zo besteden we aandacht aan de gebruikte taalregisters of aan de grammaticale 'eigenaardigheden' van bepaalde woorden of constructies zodat een taalleerder zeker over voldoende kennis beschikt om het lemma passend in te zetten (4) we schenken ook de nodige aandacht aan de mogelijke combinaties van het lemma met andere woorden om de taalleerder de nodige uitdrukkingsvrijheid te geven.

Een combinatie van deze kenmerken plaatst het werk noch bij de woordenboeken noch bij de concordancers ; de gebruiker kan Lexogoth zien en gebruiken als *een bron voor informatie (voorbeelden correct gebruik)* of als *een studieboek (selectie voorbeelden om te studeren)*. Dit is nog lang niet alles want in sommige gevallen geven we bij de voorbeelden een beetje meer uitleg over de inhoud van de voorbeeldzinnen.

- *Als ik in de woordenlijst 'fait' aanklik, krijg ik ook alle zoekresultaten voor het werkwoord 'faire' te zien. Waarom is dat het geval en hoe kan ik dat vermijden?*

Het programma Lexogoth is gebaseerd op zo'n 2500 bladzijden tekst, Nederlands en Frans gecombineerd. Bij het opstarten van het programma worden deze teksten door het programma doorlopen en kent de 'tokenizer-lemmatizer' van het programma *alle mogelijke etiketten* toe die op een woord van toepassing zijn. Zo zal het woord 'fait' gekoppeld worden aan zowel 'substantif' (*un fait*) als aan 'verbe' (*faire*). Om deze reden zal je bij het aanklikken van 'fait' in de woordenlijst zowel de resultaten voor 'faire' als voor 'un fait' (en ook 'en fait', 'au fait',...) te zien krijgen. Voor woorden die niet zo frequent zijn, is het geen probleem om door de enkele voorbeelden te lezen om zo bij de gewenste vorm uit te komen maar voor erg frequente woorden is dit wel een probleem. Om de lezer hierin tegemoet te komen, hebben we manueel etiketten toegevoegd zodat hij makkelijker de gewenste categorie van een woord met meerdere etiketten kan terugvinden. Bijvoorbeeld, voor 'fait'/'faire' voegden we de volgende etiketten toe: *'fait[substantif], faire[verbe], fait[en_fait],...'*. Op deze manier zal de lezer makkelijker zijn weg vinden

tussen alle voorbeelden. Gebruik wel de visuele zoekmethoden om deze mogelijkheid te benutten.

- *Waarom vind ik niet zomaar alle samengestelde woorden terug zoals 'pomme de terre' of 'film d'horreur' ?*

In het Nederlands geldt de norm dat woorden aan elkaar geschreven worden en dus typografisch als een woord kunnen worden beschouwd. In het Frans worden samengestelde woorden het vaakst aangemaakt met voorzetsels, dat wil zegen dat één 'woord' vaak uit meerdere door een witruimte gescheiden woorden bestaan. Voor een tekstprogramma is dat natuurlijk een nachtmerrie. Want hoe maken we nu het onderscheid tussen een echt woord (zoals bijvoorbeeld *pomme de terre*) en een toevallige samenstelling ? Het is niet altijd duidelijk waar je de grens moet trekken om een lettersequentie (of sequentie van klanken) te erkennen als woord : in het Nederlands zeggen we bv *aardappel* (1 aaneengesloten sequentie van letters) terwijl het Frans meer dan 3 'woorden' nodig heeft om hetzelfde object (de aardappel) te benoemen, namelijk *pomme de terre*. Stel dan even dat we *pomme de terre* erkennen als één woord (omdat bijvoorbeeld de sprekers van de taal dit woord niet meer analyseren als de som van 3 verschillende woorden, namelijk een *appel uit / van de grond*, maar als geheel), wat doen we dan met woorden als *film d'action / film d'aventures...* waarvoor de zaken al iets minder duidelijk zijn ? Moeten we die dan ook het statuut van 'woord' toekennen omdat ze net dezelfde vorm hebben als het aardappel-voorbeeld terwijl zij wel nog kunnen geanalyseerd worden op basis van hun componenten? De intuïties hierover zullen waarschijnlijk uiteenlopen en dat weerspiegelt zich natuurlijk ook in de zoekresultaten. Zo moesten we bijvoorbeeld beslissen welke woordgroepen een eenheid vormden en welke niet : in het voorbeeld hierboven verkozen we om *film d'action* als 3 losse woorden te zien terwijl onze *pomme de terre* als 1 woord wordt gezien.

- *Hoe zoek ik exact naar uitdrukkingen die uit meerdere woorden bestaan ? / Wat is de betekenis van het « liggend streepje » in woorden ? En waarom staat « parce que » wel als « parce_que » in de woordenlijst maar « pour que » als « pour[pour_que] » ?*

Het liggend streepje voegden we intern toe om aan te duiden dat de woorden bij elkaar horen en een eenheid vormen. Zo wordt 'parce_que' als één woord beschouwd terwijl de computer 'parce que' als twee woorden beschouwt. Als je echter in het woordenboek gaat kijken zal je daarin de sequentie 'parce_que' zonder problemen terugvinden maar niet 'pour_que'.

Waarom is dat ? Om te vermijden dat het woordenboek onoverzichtelijk en slecht leesbaar zou worden door systematisch elke vaste uitdrukking als één string toe te voegen (bv : *à_bride_abattue*, en nog alle uitdrukkingen die met het voorzetsel ‘à’ beginnen) kozen we ervoor om de samengesteld uitdrukkingen en woorden toe te voegen op basis van de betekenisrijke woorden die deel uitmaken van de uitdrukking. In het voorbeeld hierboven zal je de uitdrukking dus terugvinden bij de lemma’s ‘*bride*’ onder ‘*bride[à_bride_abattue]*’ en ‘*abattre[à_bride_abattue]*’ maar niet onder het betekenisloze voorzetsel ‘à’. Maar waarom vinden we dan niet ‘*parce que*’ terug onder ‘*parce[parce que]*’ ? Omdat ‘*parce*’ geen geldig en bestaand lemma is in de Franse taal, vandaar zijn rechtstreekse toevoeging. Deze opmerking geldt vaak ook voor anglicismen. Samengevat : voor **samengestelde woorden zoek je best visueel** (woordenboek of autocomplete) met de kernwoorden waaruit de uitdrukking of het woord bestaat.

- *Welke zijn de gebruikte taalregisters ? Wat is het belang ervan ?*

Soms geven we, naar het voorbeeld van de geconsulteerde werken, mee tot welk taalregister of taalniveau een bepaald woord behoort. De onderscheiden taalregisters zijn *familiaire taal*, *chique(re) taal*, *standaardtaal*, *vulgaire taal*, *volkse taal*. De meeste woorden en uitdrukkingen die we in ons lexicon opnamen behoren tot de courante standaardtaal (*le registre courant*), dat wil zeggen dat dit woord gebruikt wordt in dagelijkse taal in vrijwel alle situaties. De *familiaire taal* (*registre familier*) behoort tot de losse omgangstaal, dat is een taal die je meestal niet hanteert in formelere, serieuzere situaties. In het Nederlands spreekt men vaak over *informele taal*. Het *chiquere taalgebruik* (*le registre littéraire / soutenu*) of het *formele taalgebruik* kenmerkt zich door een gesofisticeerde taal en complexere, geraffineerdere uitdrukkingen. Dan hebben we nog het *volkse taalniveau* (*le registre populaire*), vaak een synoniem voor taal die wordt gebruikt in sociaal achtergestelde milieus. Het *vulgaire taalgebruik* (*le registre vulgaire*), wel ja, daar moeten we geen uitleg bij geven. Dit soort taal heeft slechts een erg beperkte inzetbaarheid en moet je voorzichtig hanteren. Sommige gesprekspartners zijn al wat gevoeliger dan anderen en zullen sneller aanstoot nemen aan het gebruik van *vulgaire termen*. We vermelden de registers om de taalleerder van een vreemde taal enige houvast te geven bij het verwerken en inzetten van de woorden en structuren in een vreemde taal ; bij het leren van de vreemde taal moet je het immers doen zonder de aangeleerde normen van je moedertaal en dan kan je al eens kemels schieten. Wees nu eerlijk, wat zouden jullie ervan

denken mocht iemand aan jullie in gebroken Nederlands op de trein vragen of « hij zich naast jou mag neervlijen » ?

Indien we geen taalregisters vermelden bij een woord kan je aannemen dat het woord tot de courante taal behoort. We hebben bij het behandelen van de verschillende betekenissen een bijzondere aandacht gegeven aan het familiale (informele) taalgebruik. Meer informatie over de taalregisters vind je terug in paragraaf 6.

- *Wat betekenen de afkortingen SYN, LOC, EXP, CONT, ORT, PROV ?*

- **CONT(A : B)** : dit betekent dat het antoniem (tegenovergestelde) van woord A het woord B is. Deze relatie voegden we slechts sporadisch toe.

- **PROV** : Dit betekent dat we te maken hebben met een zegswijze of spreekwoord. De zegswijzen zullen we pas in een later stadium toevoegen ; ze hebben immers ook maar een beperkte bruikbaarheid voor taalleerders (en gebruikers in het algemeen).

- **SYN(A : B, C, D,...)** : dit betekent dat woord A de woorden B,C,D als synoniem heeft. Let op, soms geldt de relatie maar slechts voor een betekenis van het woord !

- **ORT(A,B,C)** : Dit geeft de hervormde spelling of een alternatieve spelling van een woord weer. Als je bijvoorbeeld een zoekresultaat hebt met het woord 'connait', dan zou er wat verderop moeten staan : (ORT : connait).

- **LOC()** : Deze afkorting staat voor *locution (adjectivale, adverbiale, verbale,...)* en geeft de 'vastgeroeste' woordgroepen weer die in de taal vaak voorkomen. Woordgroepen zoals 'à cause de, pour que, demander pardon' vallen onder deze ietwat vage definitie. We plaatsten onder *LOC* ook *alle wederkerige werkwoorden* of *soms* werkwoorden die een onverwacht vast voorzetsel bij zich hebben. Voor het Nederlands bevat *LOC* ook de niet gescheiden vormen van de werkwoorden (bv : *doorlopen, rondkomen*). Als er bijvoorbeeld een analyse is van de zin 'Jan spreekt af met Marie', dan herkent de computer (en misschien de student ook niet) niet automatisch het woord 'afspreken', vandaar dat we dit dan toevoegen onder *LOC*.

- **EXP()** : Deze afkorting staat voor *les expressions*, uitdrukkingen. Ongetwijfeld rijst de vraag wat het verschil nu is met de vaste woordgroepen die we hierboven *les locutions* noemden. We beschouwen een woordgroep als *expression* indien het op het eerste gezicht niet duidelijk is hoe we van de som van de betekenissen komen tot de gehele betekenis van het de uitdrukking. De criteria om *locutions* en *expressions* van elkaar te scheiden zijn best wel heel wat complexer, maar omwille van de praktische aard van het programma kozen we ervoor om tussen beide slechts

een rudimentair onderscheid te maken ; het maakt immers voor een taalleerder niet zoveel uit of iets nu een *Locution* of een *expression* is. Bij updates zullen we beide systematischer proberen te onderscheiden. Als je met andere woorden een zoekopdracht wil lanceren naar alle vaste uitdrukkingen met het woord 'main' dan zoek je voor alle zekerheid eerst naar '*LOC main*' en vervolgens naar '*EXP main*' zodat je beide resultaten vervolgens kan samenleggen.

- *Hoe beslis je welke woorden worden toegevoegd aan Lexogoth ?*

Het corpus van Lexogoth bestaat uit twee delen: de eerste laag (ongeveer 1/5 van het totale aantal voorbeelden) bestaat uit de lexicale items die een student geacht wordt te kennen voor de ERK-niveaus A1-A2. De tweede laag voorbeelden (4/5 van het totale aantal voorbeelden) bestaat uit items die we regelmatig tegenkwamen in:

- de Franstalige media, vooral op de Belgische en Franse nieuwsmediawebsites (voorbeelden standaard schrijftaal)
- Franstalige internetfora en blogs (voorbeelden spreektaal en informeel taalgebruik)
- overheidsdocumenten: voorlichtingscampagnes ministeries, beknopte verslagen parlement (Belgisch), websites ministeries
- geschreven pers (Charlie Hebdo, Le Monde, Le Soir, La Libre Belgique)

De frequent voorkomende lemma's en de zinnen waarin ze werden gebruikt werden vervolgens geverifieerd in minstens drie referentiewerken uit de volgende lijst:

- *Dictionnaire Le Petit Robert, Dictionnaire de L'Académie française, Dictionnaire Larousse*
- De open source-woordenboeken van *La Langue française* en de *Wiktionnaire*

Indien de betekenis kon teruggevonden worden in bovenstaande werken, dan bevroegen we de concordancer *SketchEngine* om een idee van de frequentie van het gebruik te kennen. Als het woord voldoende frequent was, dan voegden we een of meerdere voorbeelden toe aan ons corpus. Indien het woord weinig tot niet voorkwam in de concordancer, dan opteerden we er meestal voor om het niet op te nemen in het corpus. Het gebeurde ook soms dat een woordbetekenis in geen van de bovenstaande referentiewerken terug te vinden was en dan voegden we het woord slechts toe op voorwaarde

dat er in internetfora of de concordancer voldoende gebruikersvoorbeelden te vinden waren.

Ondertussen bevat Lexogoth ruim 31 000 aanklikbare items en we zijn nu bezig met het opvullen van de lacunes die (zeer zeker) nog aanwezig zijn in het werk: we overlopen de in *Lexogoth* aanwezige lijsten en vergelijken deze met de woordenlijsten van woordenboeken: wat nog niet aanwezig was én een courant gebruik kent, voegen we dan toe aan de hand van duidelijke gebruikersvoorbeelden. Dit proces zal zeker meerdere jaren in beslag nemen; momenteel is de letter “d” volledig afgewerk en werken we aan de letter “e” (december 2025).

- *Waarom biedt dit programma geen spellingcorrectie aan en waarom verbetert het ook geen zinnen ?*

Dit programma beschikt niet over de nodige modules (*parser met regels*) om een zin syntactisch te analyseren. Willen we dit bereiken dan moeten we een parser toevoegen die kan oordelen of een zin correct gevormd is of niet. Spijtig genoeg houdt het daar niet bij op want omdat we in een « leercontext » zitten, zou deze parse-module ook moeten kunnen zeggen waar de fout juist zit (een notoir moeilijk en onopgelost probleem) en suggesties doen om de zin te verbeteren. Dit laatste is een uitdaging vanjewelste en kan niet snel en makkelijk geïmplementeerd worden. Bovendien is het programma ook geen spelling-corrector, al kan het daar wel via enkele tweaks in de zoekopdrachten voor ingezet worden. Een spellingcorrector doet een oppervlakkige *parse* van de tekst en suggereert eventuele fouten aan de gebruiker op basis van de directe nabijheid van de omringende woorden. Als je wil weten of je kan zeggen ‘*une vieux femme*’ dan kan je de de sequentie ‘*vieux femme*’ wel ingeven en dan zal het programma de etiketten retourneren van beide woorden. Al snel zal je opmerken dat deze etiketten niet verenigbaar zijn : ‘mannelijk meervoud, enkelvoud’ voor ‘vieux’ past niet bij ‘vrouwelijk enkelvoud’ voor ‘femme’ !

- *Kan dit programma een Leerkracht vervangen ?*

Zoals hierboven gezegd is dit programma louter ondersteunend en niet opgevat als middel om Frans op volledig autonome wijze te verwerven. De functie van de leerkracht eruit bestaat er immers uit om het leertraject uit te tekenen en de studenten hierin te begeleiden door met hen in interactie te treden en door de nodige feedback te geven op hun progressie. Deze feedback (over de taalcorrectheid...) is van erg groot belang bij het aanleren van een vreemde taal en kan niet zomaar vervangen

worden door software. Indien de student echter reeds een zekere autonomie heeft verworven in de nieuwe taal, kan hij wel al grotendeels een eigen leertraject (voor lexicale kennis) uittekenen door het programma. Interactie zal echter wel steeds een *must* blijven.

- *Waarom zou ik dit programma gebruiken en niet gewoonweg Deepl (Linguee), ChatGPT of een andere AI-tool gebruiken ? Een druk op de knop en ik krijg immers alle resultaten.*

Bovengenoemde tools zijn erg nuttig voor iemand die de taal reeds goed (of totaal niet) beheerst en snel documenten in een andere taal wenst op te stellen of te vertalen zonder al te veel tijd te verliezen. Verder kunnen studenten er ook baat bij hebben om bijvoorbeeld tijdwinst te maken of hulp te krijgen bij het opstellen van werken. Deze tools zijn echter **niet zinvol** voor mensen die een taal leren en deze actief moeten kunnen gebruiken. **Door deze tools systematisch te gebruiken bij oefeningen tijdens het leertraject schakelen studenten het eigen nadenken over de taal uit en bouwen ze ook helemaal geen kennis over de taal uit.** Er wordt een oplossing geboden en deze wordt onkritisch overgenomen. Bovendien wordt er ook geen expliciet onderscheid gemaakt in deze programma's tussen de verschillende taalregisters en krijgt de gebruiker ook geen uitleg over het waarom van sommige constructies of woordkeuzes. Via *Lexogoth* wordt de taalleerder echter verplicht om kritisch naar **alle** aangereikte voorbeelden te kijken en datgene te selecteren wat het dichtst aansluit bij zijn vraag. Deze aanpak biedt talrijke voordelen : zo zal een leerder vaak dezelfde voorbeelden steeds opnieuw doorlezen en op die manier al lezend zijn lexicale kennis (aanzienlijk) uitbreiden. Bovendien verwerft hij door de talrijke opmerkingen ook broodnodige kennis over het gebruik van woorden, een absolute voorwaarde om een competent taalgebruiker van een vreemde taal te worden.

- *Waar vind je het programma ? / Heb je internet nodig om met het programma te werken ? / Zijn er bijkomende kosten voor updates ? / Wat met de privacy ?*

Je kan het programma aankopen via de *Microsoft Store* (19 euro) en zodra de download en de installatie zijn afgerond, kan je het programma onbeperkt in de tijd blijven gebruiken onder je persoonlijke account. In tegenstelling tot vele handboeken en taalpakketten is er voor de werking van *Lexogoth* geen internetverbinding nodig en worden alle (driemaandelijks) updates via de *Store* gratis aangeboden. Er zullen dus

nooit extra kosten opduiken eenmaal je het programma hebt aangekocht en geïnstalleerd. Lexogoth verzamelt overigens geen persoonlijke gegevens van de gebruikers. Indien je het programma wenst aan te kopen voor een groep, dan kan je dit niet meer via de Microsoft Store doen omdat deze functionaliteit een jaar geleden werd afgeschaft; je zal hiervoor steeds de auteur moeten contacteren op het adres info.Lexogoth@gmail.com.

- *Hoe moet je het programma updaten?*

Zoals hierboven gezegd kan je *Lexogoth* uitsluitend via de *Microsoft Store* verkrijgen. We verbinden ons ertoe om driemaandelijks updates voor het programma uit te brengen. Deze updates hebben vooral betrekking op de uitbreiding van het tekstcorpus en de verbetering van fouten. Het updateproces verloopt als volgt: Je opent de *Microsoft Store*-app op je computer, vervolgens selecteer je *Library* (Bibliotheek), daarna krijg je de optie *Update (Apps)* te zien. Als je dit aanklikt worden alle apps geüpdated. Onthoud dat het **updaten** van *Lexogoth* steeds **manueel** via de *Microsoft Store*-app dient te gebeuren en dat dit niet automatisch gebeurt via de reguliere Windows-updates. Organisaties die een groepsaankoop hebben verricht, krijgen een update via e-mail.

- *Opmerkingen in verband met de installatie van Lexogoth en de Laadtijden*

* **Belangrijk:** vanaf versie 3.8 van *Lexogoth* (huidige is v.3.11) moet de gebruiker niet meer eerst de *Microsoft Visual c++ redistributable*, **minstens versie 14.40.x**, *architectuur x64* geïnstalleerd hebben; we voegden de nodige files zelf al toe aan het installatieprogramma. Mochten er bij het openen van *Lexogoth* foutmeldingen komen over ontbrekende bestanden, dan surf je naar onderstaande link en download en installeer je de *Microsoft Visual C++ redistributable (architectuur x64)*: <https://learn.microsoft.com/en-us/cpp/windows/latest-supported-vc-redist?view=msvc-170> [onder de titel *Latest Microsoft Visual C++ Redistributable Version*] Daarna probeer je *Lexogoth* opnieuw te installeren.

*Indien je Windows-besturingssysteem in S-modus draait (zeldzaam), kan het programma mogelijk niet goed werken. Een oplossing zou dan kunnen zijn dat je de S-modus uitschakelt of dat je het programma naar een andere computer downloadt en het daarop installeert. Deze mogelijke beperking heeft te maken met machtigingen die niet worden verleend aan programma's door een besturingssysteem in S-modus.

*Het duurt toch zo'n acht à tien seconden om het programma te laten opstarten ; deze laadtijd is te wijten aan de grote hoeveelheid gegevens die in het geheugen moet worden geladen (ongeveer een zestal 'lexicons'). Zodra het programma echter is opgestart, kan elke zoekopdracht in een fractie van een seconde worden voltooid.

*Indien je merkt dat het *resizen* van het programma haperend verloopt, dan zullen er in het venster van de zoekresultaten wellicht al duizenden voorbeeldzinnen staan, zonder dat je je daarvan bewust bent. De gemakkelijkste oplossing is dan om je scherm te verversen (refresh-icoon) en het *resizen* zal weer vlot kunnen verlopen.

5. De hervormde spelling

We hebben in ons lexicon getracht om zoveel mogelijk rekening te houden met de hervormde spelling van 1990 en deze systematisch toe te voegen aan het corpus. Bij de meeste woorden hanteerden we de klassieke spelling en gaven we vervolgens de vernieuwde spelling op het einde van de zin. Deze herken je door de toevoeging **ORT**.

In principe zijn dus beide schrijfwijzen van een woord opgenomen bij de zoektermen ; er zijn echter nog wel wat woorden waarvoor we dit nog niet hebben kunnen doen en daarom raden we de gebruikers aan om zeker woorden met een 'accent circonflexe' (ja, dat *dakjes*accent) op te zoeken met én zonder accent om zeker alle relevante zoekresultaten te krijgen. Als je bijvoorbeeld wil zoeken naar « *croître* » dan zoek je best zowel naar « *croître* » als naar « *croitre* ». We hebben deze hervormde spelling nog niet systematisch ingezet. Onthoud wel dat de spelling van voor de hervorming **niet** als verouderd of foutief mag worden beschouwd, deze spelling blijft voor « onbepaalde tijd » geldig en is volledig evenwaardig aan de hernieuwde spelling. Kwestie van de zaken te bemoeilijken.

6. Variëteiten van het Frans: taalniveaus, belgicismen en anglicismen

We besteden in Lexogoth de nodige aandacht aan de verschillende variëteiten van het Frans. Zo vermelden we meestal tot welk taalregister een woord of een constructie behoort. We onderscheiden in *Lexogoth* 4 ruime taalregisters voor de behandelde woorden en constructies :

- de *standaardtaal* of *courante taal*, dat is de taal zoals die in het dagelijkse leven wordt gebruikt op het werk, op school en in de media.
- de *chiquere, verzorgde en literaire taal*: woordenschat en constructies waarvoor toch wel aanzienlijke lexicale kennis verondersteld wordt en die vooral tot het geschreven taalgebruik behoren
- de *familiaire taal*: dit is het informele taalgebruik, gangbaar tussen sprekers die elkaar goed kennen; vooral mondelinge taal
- de *volkse taal (registre populaire)*: Dit is de zeer informele taal die bijna uitsluitend mondeling 'bestaat' en zich kenmerkt door een nonchalante uitspraak, weinig lexicale en syntactische variatie, makkelijke constructies, gebruik van grove (vulgaire) woorden, gebruik van verlan en anglicismen, ... Om deze redenen beschouwt men het volkse register als het laagste taalniveau. Deze variëteit heeft voor de meeste vreemdetaalleerders slechts een beperkte, communicatieve inzetbaarheid. We raden de gebruikers aan om zeer voorzichtig met dit register om te springen en om dit niet lichtzinnig te gebruiken zonder goed eerst de communicatieve context begrepen te hebben.

Voor meer uitleg over de kenmerken van de verschillende taalregisters verwijzen we naar het document dat via het menu *grammatica* in Lexogoth kan geraadpleegd worden: *Uitbreiding 12: Les registres de Langue*

We signaleren aan de gebruiker ook steeds wanneer hij te maken heeft met een belgicisme. Een belgicisme is een uitdrukking die vooral gebruikt wordt door Belgische Franstaligen en buiten België nauwelijks tot geen verspreiding kent; belgicismen worden met andere woorden niet tot de algemene standaardtaal gerekend. Deze belgicismen komen in veel

gevallen voort uit de regionale varianten van het Belgisch Frans, uit het Nederlands, meer bepaald het Vlaams of het Standaardnederlands, of uit het Waals, een zuster taal (met talrijke varianten) van het Frans die van oudsher in Zuid-België werd gesproken en na WOII definitief werd verdrongen door het Frans. De bekendste belgicismen zijn ongetwijfeld « *nonante* », « *septante* » en het overmatig gebruik van « *savoir* ». De lezer zal moeten oordelen, in functie van het communicatieve doel, of het aangewezen is om dit belgicisme al dan niet te gebruiken. Je kan makkelijk de meeste (lexicale) belgicismen in *Lexogoth* terugvinden door de zoekterm « belgicisme » in te geven. We besteden in *Lexogoth* bijna uitsluitend aandacht aan de Franse belgicismen en niet aan de Nederlandse belgicismen.

Ook het Frans is niet immuun voor de invloed van het Engels en we besteden dan ook de nodige aandacht aan de anglicismen. Anglicismen zijn constructies en woorden die rechtstreeks uit het Engels (meestal Amerikaans-Engels) werden overgenomen in het Frans. De lezer kan deze makkelijk terugvinden door de zoekterm “anglicisme” in te typen in het zoekveld (optie taal: Frans).

7. To Do in de volgende updates

- We trachten systematisch viermaandelijks een update uit te brengen met correcties en uitbreidingen aan het corpus.

8. Versies en updates

- **v3.11 (huidige versie, januari 2025):**
  - correcties
  - toevoeging anglicismen, courante verlan-woorden
  - toevoeging les over taalregisters

- **v3.10 (december 2024):**
  - correcties in het corpus, talrijke toevoegingen
  - aanpassing van de tutorial

- **v3.9 (december 2024):**
  - Het installatieproces voor Lexogoth werd vereenvoudigd door de benodigde *dll*-files aan het programma zelf te koppelen zodat gebruikers de Visual C++ Redistributable niet meer manueel hoeven te installeren.

- **v3.8 (december 2024):**
  - verduidelijking via andere kleur consequent ingevoerd voor beide talen.

- **v3.7 (december 2024):**
  - programma-update om de gebruiksvriendelijkheid te verhogen: voor het Frans worden alle zoektermen nu in het blauw weergegeven in de voorbeelden zodat de gebruiker snel de voorbeelden kan terugvinden zonder verplicht te worden de hele tekstblokken te lezen. Voor het Nederlands is deze functionaliteit al deels beschikbaar.
  - lexicale toevoegingen en correcties

- **v3.6.55 (november 2024):**
  - correcties; toevoegingen informele taal

- **v3.6.54 (november 2024):**
  - correcties; toevoegingen informele taal

- **v3.6.53 (november 2024):**
  - Correcties
  - Toevoegingen grammatica: *Le g rondif / L'accord du participe pass *
  - toevoeging informele uitdrukkingen
  - toevoeging deel 1 van letter "e" (ongeveer 100 bladzijden)
  - aanpassingen handleiding

- **v3.6.52:**
  - testversie

- **v3.6.51 (augustus 2024):**
  - Volledige revisie van de Franse en Nederlandse lemma's
  - Verbeterde zoekmogelijkheden Franse lemma's door onderverdeling lemma's per categorie.
  - Toevoeging voorbeelden familiair taalgebruik
  - Toevoeging belgicismen (ongeveer 164)
  - Toevoeging korte gebruiksaanwijzing

- **v3.6.49 (juni 2024):**
  - correcties
  - afwerking van de letter "d"

- **v3.6.48 (maart 2024):**
  - correcties en enkele toevoegingen

- **v3.6.47 (maart 2024):**
  - toevoeging van ongeveer 1500 chunks; forse uitbreiding van de letter "d" en toevoeging van talrijke familiale lemma's en constructies.
  - Verandering functionaliteiten: de optie *zoeken* is uit het menu verdwenen omdat ze overbodig was geworden en een toevoeging onder het zoekveld laat de gebruiker kiezen of de vertaling al dan niet getoond wordt.

- v3.6.46: toevoeging van ongeveer 1000 chunks; begin systematische opvulling lacunes (letter “d” tot en met “d mo-”); toevoeging belgicismen; verbeteringen
- v3.6.43: toevoeging van ongeveer 1000 chunks
- v3.6.41-42: correcties; toevoeging talrijke belgicismen
- v3.6.40:
  - uitleg over gebruik voegwoorden *quoique,   condition que* (+ gebruik *  condition de, de peur de,...*)
  - toevoegingen terminologie * lektrische wagens*
- v3.6.39: veranderingen aan de vorige versie (3.6.35):
  - correctie spelfouten en verduidelijkingen
  - toevoeging van ongeveer 50 bladzijden bijkomende voorbeelden

Een volgende update wordt voorzien rond begin maart 2025

9. Technische zaken en copyright

-*Lexogoth* werd geschreven in c++ en gecompileerd met Visual Studio (versie 17.12.3). De gebruikersinterface (GUI) werd opgebouwd met Qt onder een LGPL-licentie (versie 6.4; <https://www.qt.io/>). We gebruikten enkele bibliotheekfuncties van *Boost* (versie 1.78 ; <https://www.boost.org/>).

De geraadpleegde werken en websites voor de samenstelling van het corpus :

-woordenboeken :

<https://www.larousse.fr/>

<https://dictionnaire.lerobert.com>

<https://www.dictionnaire-academie.fr/>

<https://www.vandale.nl/gratis-woordenboek/frans-nederlands>

<https://fr.wiktionary.org/wiki/Wiktionnaire>
<https://dictionnaire-commercial.com/>
<https://www.dictionnairedesfrancophones.org>
<https://www.collinsdictionary.com/dictionary/french-english>
<https://www.languefrancaise.net/Bob/>

-taaladvies :

<https://vitrinelinguistique.oqlf.gouv.qc.ca/>
<https://usito.usherbrooke.ca/>
<https://www.larousse.fr/>
<https://www.vlaanderen.be/taaladvies/>
<https://etienne-meul.be/>
<https://www.deepl.com/en/translator>

- Lexicons

Frans lexicon LeFFF, uitgegeven onder LGPL. De originele gebruikte versie 2.1 kan hier teruggevonden worden :
<https://www.labri.fr/perso/clement/lefff/telechargement.html>
Nederlands lexicon : eigen compilatie op basis van corpus

-samenstelling corpus

Het tekstcorpus (versie 3.11) bevat ruim 35 000 aanklikbare items. Deze werden over een periode van een tiental jaren samengesteld. De voorbeelden werden meestal herschreven (met het oog op een makkelijke verwerving door de taalleerders) en zijn afkomstig uit de volgende bronnen : blogs, internetfora, websites, woordenboeken (zie hierboven), websites voor taaladvies, films en series, geschreven en gesproken pers (vooral België en Frankrijk) en overheidsdocumenten.

Lexogoth Versie 3.11 (januari 2025)

Auteur : Frederik Meul, 2023

Contact : info.lexogoth@gmail.com